

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. c)

Istorie

Varianta 8

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

CUBJEKAT I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Године 1948 оснива се Безбедност (Securitatea) [...]. Под директним надзором ове била су сва хапшења и робовања по затворима, са градилишта Канала Дунав-Црно Море (Canalul Dunăre-Marea Neagră), из Барагана (Bărgan). По наређењу Стаљина (коме Георгиу-Деж постаје слуга), јуна 1951., почиње, у најгорим условима, депортовање 10 288 породица у Барагану или Молдави (Moldova). [...] У затворима и логорима прелази се ужасан режим истребљења. [...]

У култури се уводи исти модел са истока, као и у другим доменима. Уништавају се или уносе нове традиционалне вредности. Везе са Западом су потпуно прекинуте. Настава је реорганизована по совјетском моделу. [...] Чак и уџбеници су преведени са руског језика (језик који постаје обавезан почевши од IV-ог разреда). [...] Национална историја је дописана на марксистичко-ленинистичкој основи и на основу пријатељства са Совјетским Савезом. Нови наставни закон отпушта наставнике који не желе да сарађују са новим режимом. [...] Опозиционе новине су забрањене. Министарство Пропаганде (Ministerul Propagandei) је претворено у Министарство информација (Ministerul Informațiilor) да би контролисали новинарство, радио, кинематографију, позориште. Године 1948 била су 8000 наслова књига и часописа.”
(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

B. „Године 1963, по први пут, Румунија (România) гласа у ОНУ (ONU) другачије него Совјетски Савез. Након тога, у току кинеско-совјетског сукоба, које је Георгиу-Деж (Gheorghiu-Dej) желео посредовати, независни гласови Румуније се умножавају. Режим добија углед у очима Запада, заинтересован да ослаби јединство Варшавског Пакта. [...]. Румунске економске делегације примљене су у Швајцарској, Великој Британији, Белгији, Холандији, Италији, у Јапану. Године 1962 потписује се уговор са енглеско-француским конзорцијумом за изградњу Сидеруршког комбината из Галца (Galați). [...] Одбијајући да следи Москву у жељи за доминацијом над међународним комунистичким и радничким покретом, Румунија преузима као савезнике Кину и савете Запада. И, користећи се кинеско-совјетским сукобом, у декларацији од априла 1964 РРП (PMR), позната као «Декларација независности», афирмише се право слободног изражавања сваке комунистичке партије. [...] Одступање Георгиу-Дежа од Москве требамо објаснити као његов страх од процеса десталинизације [...] који замењује, у «социјалистичким» државама, групе постављене на власт од Стаљина након 1945 и који би могао донети непожељне промене владајућој групи у Букурешту (București).”
(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените, из извора **A**, институцију за угњетавање основану 1948. **2 бода**
2. Назначите, из извора **B**, једну информацију која се односи на економске везе румунске државе. **2 бода**
3. Напомените двојицу политичких вођа на које се односи како извор **A**, тако и извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који подржава да је став Румуније према Совјетском Савезу *litera* добро виђен од стране Запада. **3 бода**
5. Напишите везу узрок-последича утврђена између две изабране информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (*узрок*, односно *последича*). **7 бодова**

6. Прикажете друге две тоталитарне политичке методе коришћене у Румунији, осим оних на које се односе дати извори. **6 бодова**
7. Напомените сличност између акција одвијаних у Румунији, у постдецембарском периоду. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Рат се наставио још већом жестином на фронту из Молдаве (Moldova) јула 1917. године, када је генерал Авереску (Averescu) започео офанзиву покрај Марашта (Mărăști), у оквиру заједничког напора [...] да се победе Централне Силе. Али након неколико успешних дана, Авереску је зауставио акцију пошто се погоршало стање у Галицији (Galiția), а руске трупе из Молдаве биле су у расулу, без дисциплине и деморалисане. Дана 24 јула/6 августа, Маршал фон Макенсен отпочео је снажну офанзиву имајући као циљ да зада одлучујући ударац румунској и руској војсци и да примора Румунију (România) да изађе из рата. Велике борбе достигле су врхунац 6/19 августа, код Марашешта (Mărășești), када је румунска војска зауставила напредовање аустријских и немачких трупа и зауставила њихову офанзиву.

Али појавила се нова опасност. Крајем лета 1917. године револуционарни догађаји у Русији претили су да угрозе фронт као и друштвену и политичку стабилност Молдаве. [...]. Дана 18 фебруара/3 марта 1918, нова бољшевичка влада Русије потписује мир у Брест-Литовску са Централним Силама и излази из рата, остављајући Румунију без руске помоћи и изоловану од Запада. Два месеца касније, румунска влада, коју сада предводи [...] Александар Маргиломан (Alexandru Marghiloman), потписује Уговор из Букурешта (București), путем којег Румунија постаје економски политички зависна од Централних Сила.

Али одлучујући догађаји са бојног поља убрзо су преокренули судбину Румуније. На западном фронту Савезници су заустаили финалну немачку офанзиву јула 1918 и започели су напредовање према Немачкој, а на северу Италије одбиле су аустро-угарску војску и приморале Аустро-Угарску да затражи примирје [...]. ”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените румунског генерала, назначен у датом извору. **2 бода**
2. Назначите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите савез и његову дипломатску акцију, на које се односи дати извор. **6 бодова**
4. Назначите, из датог итвора, две акције које су биле на западном фронту. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење које се односи на догађаје са фронта из Молдаве, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, афирмацију да се Румунија уплиће у међународне односе у другој половини XIX-ог века кроз војне и политичке акције. (Бодује се **представљање** историјског догађаја и **употреба појмова** који изражавају узрочност и закључак.). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о румунском простору, од локалних аутономија до уплитања у међународне односе из Средњег Века, имајући у виду:

- напомену двеју локалних аутономија, са румунског простора, од IX-ог – до XIII-ог века;
- напомену двају узрока оснивања централних средњовековних институција и приказивање једне централне институције са румунског простора;
- представљање једне дипломатске акције одвијану од стране једног представника румунског простора, у XV-ом веку;
- формулисање мишљења које се односи на војне акције одвијане на румунском простору, у XVI-ом веку и подржати га једном историјском чињеницом

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког /логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтевног простора.